

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה רודפת צדקה וחסד
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

מסכת מנחות כ"ה-ל"א

בס"ד, כ"ח אדר ב' תשע"א

גליון מס' 619

השבוע בגליון

- ההבדל בין תפילין שנפלו לספר תורה שנפל
- המזוזה שהפכה לכשרה רק מספר שעות לאחר שנכתבה
- תליית מזוזה פתוחה על פתח הבית
- גלילת המזוזה בתוך ניילון

- כיבוד רבנים בכתיבת אותיות בספר תורה
- ספר תורה שנפל לארץ

- פמוט לשבת בעל שבעה קנים
- חנוכה שמונה ימים בגלל החנוכייה
- חרדתו של הגר"א מאיסורים
- סופר הכותב ספר תורה, מקיים מצווה?

דבר העורך

רצה הקב"ה לזכות את ישראל

במעמד פתיחה של שיעור דף היומי שנתייסד על ידי בית מדרשנו, דרש הרב מגיד השיעור והביא את דברי המשנה במסכת מכות (פ' ג' משנה ט"ז) האומרת: "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות". הרמב"ם מסביר כי בכך שהרבה הקב"ה במצוות "אי אפשר שלא תעלה ביד האדם מצווה אחת ככל ימיו, על מתכונתה ושלמותה ותשאר נפשו ותתקיים באותו מעשה". הקב"ה ברחמיו, הותיר לכל אחד את האפשרות לקיים מצווה כלשהי בשלמותה המוחלטת וכך לזכות את נפשו.

סיפור מרתק ומפעים נזדמן לשולחן המערכת.

יהודי בשם מ. דויטש התגורר בפריז. כתבתו היוותה מוקד משיכה למשולחים שסובכו על פתחי הגבירים, והכל ידעו כי בביתו יתקבלו בסבר פנים יפות ובמתת יד רחבה.

יהי היום, ואל ביתו נכנס ראש ישיבה נכבד אשר מזה זמן רב קננה בלבו התחושה, כי מאחורי פעילות הצדקה הענפה, מסתיר מר דויטש מאורע מיוחד שעבר עליו, והוא ביקש לדעת האם אמנם יש דברים בגו.

אכן, הסתבר, שבאמתחתו של מר דויטש שעבר את אימי המלחמה הנוראה, מסתתרת לה פרשיה מופלאה של קידוש ה' ומסירות נפש, שבסופה, רווח והצלה עמד ליהודים. "בזמן המלחמה" סיפר, "היייתי בהוגריה. עוד בטרם כניסתם של הנאצים ימ"ש, כינס ראש העיר בודפסט, שהיה אנטישמי מובהק, כשלוש מאות יהודים למחנה סגור, כדי לקדם את פני הקלגסים כיאה וכיאות. גם אני נקלעתי לאותו מחנה ונכלאתי בו עם אחי היהודים. כמוכן האוכל

דף כח/ב מנורה כנגד מנורה

פמוט לשבת בעל שבעה קנים

גמרתנו עוסקת באיסור עשיית חפצים בתבנית כלי המקדש: "לא יעשה אדם בית תבנית היכל, אכסדרה כנגד אולם, חצר כנגד עזרה, שלחן כנגד שלחן, מנורה כנגד מנורה, אבל עושה הוא של חמשה ושל ששה ושל שמנה, ושל שבעה לא יעשה ואפילו משאר מיני מתכות". יש פוסקים שסוברים שאסור לבנות כלים שצורתם ומידתם **תואמת במדויק** למידות כלי המקדש ("חכם צבי" שו"ת סימן ס'). ברם, מהר"י קולון (שורש ע"ה) חולק וסובר כי גם חפץ **הדומה** לכלי המשכן אסור לבנות.

סתימת קנה הפמוט: הלכה זו נוגעת למעשה לחיי היום יום, שכן, בגמרתנו מבואר, כי המנורה שבבית המקדש כשרה גם אם אינה עשויה זהב, ואז, אף בהיותה נטולת כפתורים ופרחים ואינה עשויה מקשה אחת - כשרה היא. לפיכך, נקל להיכשל באיסור עשיית מנורה כדוגמת מנורת המקדש, וכבר אירע מעשה במשפחה שרכשה פמוט לשבת ולו שבעה קנים, ולאחר שימת לב נזקקו לסתום קנה אחד.

חנוכה שמונה ימים בגלל החנוכייה: מעניין לציין, כי יש המנמקים את קביעת חג החנוכה לשמונה ימים, אף על פי שהנס אירע שבעה ימים בלבד (ראה "בית יוסף" אור"ח סימן תר"ט), בכך שאסור לעשות חנוכייה בעלת שבעה קנים! ("עדות לישראל" להגר"י וועלץ, ועוד).

מסוגיינתנו עולה דין מעניין, לדעת רבים מן האחרונים (עיין "זבח תודה", ספר המפתח ה' בית הבחירה פ"ג הל' ג' וע"ע ב"שבט הלוי" ח"ג סימן ק"ו). מנורה שאינה עשויה זהב, כשרה לתפקידה גם ללא גביעים כפתורים ופרחים, כאמור. אולם, מנורת זהב אינה יכולה למלא את ייעודה, ללא כפתוריה ציפיה ופרחיה. מעתה, לכאורה, אפשר להסיק שמוותר לעשות פמוט מזהב בן שבעה קנים, שהרי אינו כצורת המנורה, משום שמנורת הזהב שבמקדש לא היתה מנורה ללא פיתוחיה. אולם, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל (בגליון השולחן ערוך יו"ד סימן קמ"א סעיף ח) מצטט את בעל "בכור שור", האוסר עשייתה של מנורה מזהב, שהרי לדעת מהר"י קולון, כאמור, אסור ליצור גם כלי הדומה לכלי המשכן.

צעילוי נשמת

הר"ר **חיים צבי פסקוביץ** ז"ל
ב"ר זאב דב ז"ל והצדקת ריינה גולדה ע"ה

נלב"ע ג' בניסן תשנ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחת פסקוביץ שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **אברהם חיים המלסדורף** ז"ל
ב"ר ברוך ז"ל

נלב"ע ר"ח ניסן תשס"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י

משפחות המלסדורף וליפסקר שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **הצילה (הלה) כפתורי** ע"ה

ב"ר ישעיהו יודנהרץ ז"ל

נלב"ע כ"ח באדר תשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **נפתלי הרץ נס** ז"ל ב"ר יצחק אייזיק ז"ל

נלב"ע כ"ח באדר תשס"ג **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

נר ה' נשמת אדם

שני ביאורים נפלאים מביא הגר"ש וואזנר שליט"א (שם), מדוע אסר בעל "בכור שור" עשיית מנורת זהב בעלת שבעה קנים, אף על פי שבמקדש לא יכולה מנורה זו לשמש כמנורה [עיין שם שאין הדבר פשוט בדברי המהרי"ק].

מדברי הגר"א עולה, כי לאחר שאנו נוכחים לדעת, שמנורה שאינה עשויה מזהב, כשרה גם ללא ציצים ופרחים, עלינו להסיק מכך כי הציצים ופרחים אינם חלק עיקרי של המנורה, כי אם תוספת בלבד. ממילא, מובן מדוע אין לעשות מנורת זהב גם ללא ציצים ופרחים, שהרי זוהי עיקר צורתה של המנורה.

הסבר נוסף להבנת שיטתו של בעל "בכור שור", מבוסס על כלל שהועלה במאמרנו פעמים אחדות לגבי הבחנה בין תפקיד כלי המקדש ככלים, לבין תפקידם כחלק מבניין בית המקדש. נראה, אומר הגר"ש וואזנר שליט"א, שמצוות הדלקת הנרות אינה נמנעת בהעדר פרטי המנורה ודקדוקיה, ברם, כאשר היא חסרה אותם, היא אינה נחשבת כחלק מבית המקדש, ולפיכך יש לדאוג לכפתוריה ופרחיה. מעתה, ברור ומובן, מדוע אין לעשות מנורת זהב בעלת שבעה קנים, גם ללא פיתוחים ופרחים [ועיין שם שמסיים, כי מסתימת לשון הרמב"ם לא משמע כן, ועדיין יש להתיישב בדבר].

נברשת התלויה מן התקרה: הגר"ש וואזנר שליט"א מחווה את דעתו (שם, ח"י סימן קכ"ט), כי פמוט התלוי מן התקרה ואינו בעל קנה אמצעי, כמנורה, אינו נחשב כמנורה בתבנית מנורת המקדש, והדבר מותר.

חרדתו של הגרע"א מאיסורים: בקשר לכך נציין את המעשה שסיפר הגר"ח"ש בירנבוים זצ"ל, חתנו של הגר"ע איגר זצ"ל (בהקדמה לשו"ת "רחש לבב" ובמכתבו באגרות סופרים), כי בבית חמיו היה "פנס עגול" בעל שבעה קנים, כלומר, נברשת, ללא קנה אמצעי, ששבעה קנים סבבוה בעיגול, והגרע"א הורה בכל זאת להוסיף קנה נוסף מחמת חרדתו, אף שאין איסור בדבר. ואכן, הוזמן אומן לעשות כן, וכמעט שהרס את הפמוט מרוב טירחה בדבר.

דף ל/א הלוקח ס"ת מן השוק... אם הגיה אפי' אות אחת...

סופר הכותב ספר תורה, מקיים מצווה?

מצוות כתיבת ספר תורה היא האחרונה במניין תרי"ג המצוות (דברים לא/ט): "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת". בגמרתנו נאמר: "הלוקח ס"ת מן השוק כחוטף מצוה מן השוק. כתבו - מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלו מהר סיני. אמר רב ששת, אם הגיה אפילו אות אחת מעלה עליו כאילו כתבו". לדעת רש"י (ד"ה "כחוטף"), פירוש הדברים הוא, שהכותב ספר תורה בעצמו, זוכה למעלה גבוהה כאילו קיבלו מהר סיני, אך הרוכש את הספר כשהוא כתוב, אמנם שזוכה לקיים את המצווה, אך חסר הוא מעלה זו המתקיימת במי שכותבו במו ידיו, או המגיהו מטעויותיו. אולם, לדעת בעלי התוספות, וכן פסק הרמ"א ("שולחן ערוך" יו"ד סימן ר"ע סעיף א'), הקונה ספר תורה שלם, אינו מקיים את המצווה כלל, אך יש אחרונים שחולקים על פסק זה (ועיין ט"ז שם ס"ק א' ובדבריו משמע שפי' כן גם בדעת התוס', וביאור הגר"א ס"ק ג' וב"מנחת חינוך" תרי"ג אות ב' ובהגהות שם).

ובכן, הרוצה לקיים את המצווה, יכתוב לעצמו ספר תורה, או ישלם לסופר שיכתוב עבורו, או ירכוש ספר תורה ויתקן את טעויותיו, או למצער ירכוש ספר תורה. ומה בדבר הסופר אשר כותב את ספר התורה עבור אחר? ובכן, את עיקר המצווה אינו זוכה לקיים, שהרי אינו כותב את ספר התורה עבור עצמו. מכל מקום, "ביאור הלכה" (סימן ל"ח ד"ה "הם") מגדיר את הסופר הכותב תפילין ומזוזות - "עוסק במצווה". כלומר: אין להתייחס אליו כאל מי שאינו עושה כל מצווה ועוסק בדבר חולין בלבד, שהרי הוא מגשים הלכה למעשה את הפסוק "וכתבתם". אף ריטב"א (ב"ב ד/א) מביא, כי הכותב את הפסוק "תורה צוה לנו", בספר תורה של אדם שאין ידו משגת לכתוב את כולו, מעלה עליו הפסוק כאילו כתבו כולו.

כיבוד רבנים בכתיבת אותיות בספר תורה: אנו מכירים את מנהג כתיבת האותיות האחרונות של ספר התורה בבתייהם של תלמידי חכמים המתכבדים במצווה זו לגמרה של תורה, אף על פי שספר התורה אינו שלהם. בדרך כלל הסופר יוצר את מסגרת האותיות, והמכובדים בכתיבת האותיות עוברים עם הקולמוס בתוך המסגרת וממלאים אותה בדיו. מעניין לציין, כי הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א מהדר למלא את חללה של האות "יוד" בלבד. שכן, לדעת רוב הפוסקים אות שמסגרתה עשויה כיאות, אינה נפסלת בגין חסרון דיו במרכזה, וממילא, הממלא את האות הממוסגרת, לא **כתב** מאומה, ואף אינו **מגיה ומתקן** מאומה, שהרי הכל היה כשורה. שונה מכולן היא האות "יוד", אשר בטרם מילווה בדיו היא פסולה, עקב דמיונה לאות "סמך" [על קיום המצווה בזמננו על ידי קניית ספרים, ראה במאורות הדף היומי כרך ג' עמ' נ"ב].

היה טרף, ואני וחברי נאלצנו להתנזר ממאכלות אסורות.

עברה לה תקופה, ואנו, שהקפדנו לאכול מאכלים כשרים בלבד, הרגשנו שהמחסור באבות המזון משפיע לרעה על בריאותנו, והחל בינינו ויכוח. היו שרצו לבקש ממפקד המחנה שיקים מטבח כשר. כנגדם, היו שטענו, כי לשמע בקשה מעין זו, עלול המפקד להתפרץ בכעס ולהעניש את קבוצתנו. לבסוף, ניגשה נציגות מטעמנו, ואני בתוכם, וברגליים רועדות ביקשנו מהמפקד מטבח כשר. **"אני** לא יודע מה זה מטבח כשר" ענה המפקד. "אך יודע אני, כי "כשר" משמעותו לאכול פחות וממילא תהיו חלשים יותר. אני מוכן להסכים לבקשתכם, אך בו ביום, שאחד מקבוצתכם יחלה ולא יוכל להופיע לעבודה, אסגור את המטבח". הסכמנו, וכי ברירה היתה לנו? עשינו הכל כדי לשמור על המטבח "שלנו". בכל פעם שאחד מאיתנו חלה, הפעלנו את כל האמצעים כדי לחפות עליו ולסייע לו להגיע לעבודת הפרך, כדי שהמפקד העריץ לא ימצא, חלילה, עילה לסגור את המטבח.

"יום אחד", סיפר מר דויטש, "קרא מפקד המחנה למסדר את כל כלווי המחנה, והקריא בפנינו מכתב שקיבל מאת המפקדה העליונה, בו הוא מתבקש לחלק את דרי המחנה לשניים. קבוצה אחת תלך לשדה הקרב, שם זקוקים לברש ותותחים, והקבוצה השנייה תתלווה אליו לעבודה בתוך העיר שאינה כרוכה בסכנת נפשות. "אתם", הצביע עלינו המפקד, "באים איתי לתוך העיר. אני זקוק לבחורים חרוצים שכמותכם, שמעולם לא החסירו יום עבודה!".

כך היה. למרבה הפלא, קבוצתנו כולה שרדה את אימי המלחמה, ואיש לא נהרג.

איני יודע חשבונות שמים, אך ראינו בעליל כיצד התורה היא שהגנה עלינו. אם עד אותו יום סברתי שעל ידי קיום התורה אנו שומרים עליה, עתה, הסתבר לי, כי להיפך, התורה הקדושה היא השומרת עלינו!

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. תפק: 03-570-67-93 דוא"ר: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף כח/א רבי ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצוות

613 מצוות או 610 בלבד

במסכת סוטה (ג/א) נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבא על אודות שלושה פסוקים בתורה אם הם מצוה או רשות. בעלי התוספות (שם) מעירים, שלדעת רבי ישמעאל שאינם אלא רשות, יש לגרוע שלש מצוות ממניין תרי"ג מצוות ולהעמיד את המניין על 610 מצוות בלבד. **בעל** "משיב ציון" מיישב זאת על פי דברי המשנה שלפנינו: אם מצות ציצית נמנית אצלנו לאחת, אצל רבי ישמעאל היא **ארבע מצוות**, ונמצא שנוספו שלש מצוות ובסך הכל תרי"ג... ("מעניה של משנה").

דף ל/א נזדמנה לו תיבה בת חמש אותיות

המלה הארוכה ביותר

מהי המלה הארוכה ביותר **בתורה**? הגר"י קמיוצקי זצ"ל, בלא עזרת מחשב ותוכנות חיפוש, גילה כי המילה "למשפחתיכם" (שמות יב/ כא, במדבר לג/נד) היא הארוכה ביותר, והיא בת 9 אותיות משום שהיא נכתבת בתורה בכתיב חסר, ללא האות "ואו" ("אמת ליעקב", בסוף הספר).

דף ל/א תוס' ד"ה מכאן ואילך

החי המת

בעלי התוספות (ד"ה "מכאן ואילך כתב יהושע")

דף לב/ב ונשמט וישב ע"ג קרקע ודומה כמי שהכישו נחש

ספר תורה שנפל לארץ

גמרתנו מספרת: "מעשה בר' אלעזר שהיה יושב על המיטה ונזכר שספר תורה מונח עליה ונשמט וישב על גבי קרקע, ודומה כמי שהכישו נחש". במאמר הבא נעסוק במנהג הידוע, אשר לפיו יש להתענות עם נפילת ספר תורה, או תפילין, חלילה, על הארץ (עיין "מגן אברהם" או"ח סימן מ"ד ס"ק ה').

תענית על הזלזול שנגרם לחפצי הקדושה: החיד"א העוסק במנהג זה בספרו שו"ת "חיים שאל" (סימן י"ב), מדגיש בראשית הדברים, כי מנהג זה אינו מפורש בתלמוד ואף לא בספרי הראשונים: "אמנם, מנהג ישראל שגם אשר יפול מידו התפילין מתענה, וכל שכן מי שיפול מידו הספר תורה". לדעתו, טעם מנהג זה הוא, שהאדם שמידי נפלו חפצי הקדושה, יתענה על הזלזול שנגרם להם בעודם ברשותו. לפיכך הוא הורה, כי הנוכחים במקום בשעת נפילת ספר התורה אינם צריכים להתענות, שהרי לא בא הזלזול על ידם. אלא, שהיו פעמים שרבני המקום גזרו תענית על כל הקהל, כדי לעורר ולהזהיר על החובה בשמירת כבודו של ספר התורה.

ההבדל בין תפילין שנפלו לספר תורה שנפל: בשו"ת "יד אליעזר" (סימן קכ"ו) כתב, כי טעם התענית הוא משום שיש לראות בנפילה סימן מן השמים לפשפש בתשובה. לדבריו, דווקא אדם שנפלו לו תפילין מתענה לבדו, אך שונה הדבר בספר תורה שנפל, שעל כל הקהל להתענות, שהרי ספר התורה שייך לכלל הציבור, ונפילתו מהווה סימן התעוררות לכלל הקהל (ראה עוד "מאזניים למשפט" להגר"ז סורוצקין זצ"ל סימן ה'). בעל "חזון נחום" (סימן פ"ו) מוסיף, כי התענית על נפילת ספר תורה, היא ביטוי לצער שיש לחוש על ביזויו ועל נפילתו. מאידך גיסא, פוסקים רבים כתבו כפי המוזכר לעיל, שאין הקהל צריך להתענות, ובוודאי שאין לזה דין מנהג, משום שהדבר אינו שכח, וכיצד יתכן לומר שכך או אחרת "נהגו", על מאורע נדיר ("זכר יהוסף" או"ח סימן ל"א).

ראוי לציין את המוזכר בפוסקים (שו"ת מהרש"ג יו"ד סימן נ"ג, שו"ת ריב"א סימן כ"ז), כי הנוכחים בנפילת ספר התורה, יפדו את תעניתם בצדקה (ועיין שו"ת "ציץ אליעזר" ח"ה סימן א' פ"ג).

דף לג/ב תעשה ולא מן העשוי

המזוזה שהפכה לכשרה רק מספר שעות לאחר שנכתבה

בסוגיות מזוזה הנלמדות בימים אלו, אנו מתוודעים לכלל "תעשה ולא מן העשוי", המתייחס לכל המצוות שהתורה השתמשה בהם בלשון "עשיה", וכגון, במצוות סוכה נאמר (דברים טז/א): "וחג הסוכות תעשה לך", ולפיכך, סכך שהונח על הסוכה בטרם נתלש מן הארץ אינו כשר גם לאחר שיקצוהו, שכן, בשעת עשייתו לא היה "סכך", ולאחר מכן, כשנקצץ, הפך ל"סכך" מאליו ללא עשייה (סוכה יא/ב). הדוגמא המובאת בסוגייתנו היא, אדם שקבע מזוזה על לוח עץ, ולאחר מכן התקינו בפתח הבית. אדם זה לא יצא ידי חובת מצוות מזוזה מפני שיש לעשות מזוזה בפתח הבית [עיין ברש"י לג/א ד"ה "תלי דשא ברישא" שלומדים מצוות מזוזה ממצוות ציצית], ומזוזה זו בשעה שנקבעה על לוח עץ לא שימשה כמזוזה, ולאחר מכן כאשר כבר שימשה כמזוזה היה זה שלא על ידי מעשה קביעת מזוזה, כי אם על ידי קביעת המשקוף בפתח הבית. הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, דן בספרו ("קהילות יעקב" סוכה סימן כ"ד) במקרה מעניין, הטומן בחובו פרטים חשובים על דיני המזוזה, וכמו כן הוא מגדיר את הכלל "תעשה ולא מן העשוי".

מזוזה שנכתבה בדיו גזול: מעשה בסופר שביקש לכתוב מזוזה, ומשנוכח כי הדיו שבכליו אזל, השתמש בדיו של רעהו ללא נטילת רשותו, מתוך מחשבה שהלה אינו מקפיד על כך. אולם, כאשר נודע הדבר לבעל הדיו חרה אפו, אך לבסוף מחל לחבירו הסופר. השאלה העומדת על הפרק היא, אם מזוזה זו נפסלה לשימוש בשל אי עמידתה בתנאי הכלל "תעשה ולא מן העשוי". שהרי, עד שבעל הדיו לא מחל על השימוש בו, הסופר לא היה רשאי לקיים מצוות מזוזה במזוזה זו, שהרי זו "מצווה הבאה בעבירה". נמצא, שמחילתו של בעל הדיו, היא שהכשירה את המזוזה... הרי לך "תעשה ולא מן העשוי"!

הבעיה נעוצה בסופר, לא במזוזה: בעל "קהילות יעקב" דן וטר בעניין בארוכה (עיין שם במה שנחלקו האחרונים בדיו תעולמ"ה בכתיבה), עד שהוא מנער בשנית שאלה זו, ומגלה לעיני הלומד כי המקרה שלפנינו אינו "תעשה ולא מן העשוי". שהנה, בכלל "תעשה ולא מן העשוי" נאמר, כי מצווה שנעשית באופן לקוי, אינה יכולה לבוא על תיקונה, כי אם על ידי עשייה מיוחדת. אולם, עשיית המזוזה שלפנינו אינה לקוייה, היא נעשתה בדיו שחור כנדרש, על גבי קלף מהודר. אלא, שהסופר הגנב, אינו רשאי לקיים את המצווה על ידי המזוזה, משום "מצווה הבאה בעבירה". לפנינו, איפוא, עשייה מלאה ומהודרת, על כל פרטיה ודקדוקיה, אשר אין להחיל עליה את הכלל "תעשה ולא מן העשוי".

תמהים על האומרים כי משה רבינו מת בשבת, ומביאים הוכחות אחדות שיום פטירתו לא חל בשבת. **מהרי"ל** (שו"ת סי' ר"ג) מביא, כי הרוקח תירץ זאת במילים הבאות: "לא קשיא, דכל אדם יש לו מזל למעלה בפרגוד, וכל זמן שמקיים חי למטה, ואותו מזל שלמעלה מת בשבת וחשיב למטה כמת". **בכך** מיישב המהרי"ל את הגמרא (שבת קנ"א) האומרת, כי הנוול בשבת מת בשבת - אף אם נפטר באמצע השבוע, מזלו 'מת' כבר בשבת.

דף לא/ב עשאה כשירה או שירה כמותה

שירה כוללת גם מה שלא נאמר...

צורתה של השירה, כידוע, אריה על גבי אריה או אריה על גבי לבנה (עי' רש"י כאן), ורווחים באים בין כל מספר מילים.

מטו בי מדרשא:

רווחים אלו למה? שכן עניינה של השירה אינו דוקא במה שנאמר במפורש, מליצותיה וסגנונה גורמים לכך שכוחה גדול במה שלא נאמר גם כן...

נסא דברכתא

מעומקא דליבא

נשגר בזאת ברכת מזל טוב לרגל השמחה השרויה במעונם של הרבנים מגידי השיעורים מבית מדרשנו

הרה"ג הראל אשר יזדי שליט"א

ביהכ"נ אהל קדושים - נשר לרגל הולדת הבת

הרה"ג מאיר עייש שליט"א

ביהכ"נ רונו ליעקב שמחה - צפת לרגל נישואי הבת

הרה"ג אליעזר שטרן שליט"א

ביהכ"נ שערי אהווה - עפולה עילית לרגל הולדת הבן

הרה"ג יהושע שטרן שליט"א

משרדי מס הכנסה - ירושלים לרגל נישואי הבת

הרה"ג יוסף קראוס שליט"א

ביהכ"נ מתן נהליאל - כרמיאל לרגל הכנס בנו בעול תומ"צ

בברכת התורה ולומדיה

מאורות הדף היומי

לעילוי נשמת

ר' **אהרון יוסף** ז"ל

ב"ר יהודה אריה לייב ז"ל

נלב"ע א' בניסן תשנ"א

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחי

לעילוי נשמת אמי מורת

מרת **פסיה שיינדל (הגר) אפל** ע"ה

ב"ר שמואל ז"ל נלב"ע ב' בניסן תשנ"ב

ולעילוי נשמת מו"ח

הר"ר **אלתר יוסף מאיר הרשקוביץ** ז"ל

ב"ר יואל ז"ל נלב"ע ה' בניסן תשל"ז

תנצב"ה

הונצחו ע"י עו"ד

הר"ר **שמואל ואסתר אפל** שיח' - ב"ב

ואכן, הסופר אשר כתב את המזוזה ללא נטילת רשות מבעל הדין, הוא זה שאינו רשאי להשתמש בה למצווה, אולם, באותה שעה עצמה, רשאי בעל הדין להשתמש בה למצווה. אמור מעתה, המזוזה עצמה כשרה היא למהדרין, והסופר הלזה מנוע מלהשתמש בה. מחילתו של בעל הדין, איפוא, לא הכשירה את המזוזה, אלא הסירה את המכשול מדרכו של הסופר [ועיין בספר "עמק ברכה" עמ' כ"ד].

דף לד/א יכול יכתבנה על האבנים

תליית מזוזה פתוחה על פתח הבית

מזוזה מעניינת קיבל יהודי מחבירו - מסגרת זהב מהודרת, ובתוכה שתי זכוכיות וביניהן מזוזת קלף, כאשר המזוזה מיועדת לתליה עם המסגרת, וכל העובר על פתח הבית יכול לקרוא את הכתוב בה. הפוסקים שנדרשו לנושא קבעו פה אחד, כי חלילה, אין לשנות מדברי גמרתנו (לא/ב), שנפסקו להלכה (טור ושולחן ערוך יו"ד סימן רפ"ח סעיף א', י"ד), כי יש לגלול את הקלף המשמש למצוות מזוזה. במאמר הבא נבדוק אם גלילת המזוזה היא תנאי בקיום המצווה, או שאי גלילת המזוזה אינה מעכבת את המצווה.

גלילת המזוזה בתוך ניילון: נתחיל משאלה אחרת. לבו של יהודי ירא שמים החל נוקף, לאחר שסיים לגלול את מזוזתו כדת וכדין, זאת, מאחר שכמנהג רבים הוא עטף את המזוזה בניילון, ולאחר מכן גללה. לכאורה, הרהר היהודי, הניילון חוצץ בין שכבות הקלף הגלול, ואם יש דין לגלול את המזוזה, שמא הניילון מהווה חציצה בין שכבות הקלף ויש להסירו.

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א (ה'ל' מזוזה שם סעיף י"ד בשער הצינון), כי מגמרתנו משמע, שגלילת המזוזה אינה מעכבת את קיום המצווה. שהנה, בסוגייתנו מבואר, כי מפסקי התורה העוסקים במצוות מזוזה, ניתן היה להניח שיש לכתוב את פרשת "שמע" על האבנים שבפתח הבית, כנאמר: "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", אולם, אנו לומדים בגזירה שווה "כתיבה, כתיבה" [לרש"י הלימוד הוא מגט המכונה ספר, ולתוס' הלימוד הוא מפרשת סוטה או מספר תורה], שיש לכתוב את המזוזה על גבי ספר.

היו שביקשו ללמוד מגזירה שווה זו המשווה בין ספר למזוזה, כי כשם שספר תורה נגלל, כך גם יש לגלול את המזוזה. אך בשו"ת "לב אברהם" (סימן פ"ה) דוחה רעיון זה במספר עילות, ביניהן, כי בעלי התוספות בסוגייתנו (ד"ה "נאמר") מסתפקים אם ה"ספר" אשר ממנו למדים למזוזה, הוא ספר תורה, או פרשת סוטה שאף היא נקראת ספר, ופרשת סוטה הרי אינה נגללת כלל. כמו כן, על המבקשים ללמוד דין גלילת המזוזה מדין גלילת ספר תורה, להוכיח כי אכן יש דין לגלול את ספר התורה. והנה, הרמב"ם (ה'ל' ספר תורה פ"י ה' א') המונה את הפסולים המעכבים בספר התורה, אינו מונה בכללם את הגלילה.

הגר"ח קנייבסקי שליט"א (שם) הוסיף, כי מדברי ה"לבוש" (סימן רפ"ט סעיף א') הכותב, כי יש להכניס את המזוזה בתוך קנה כדי שלא תפתח ותתקלקל, משמע, כי אין איסור בפתיחתה, כי אם עצה טובה בלבד (עיין שו"ת "שבט הקהתי" ח"א סימן רע"ו). משכך הם פני הדברים, ודאי שאין לחשוש לחציצה בגלילת המזוזה על ידי הניילון הנגלל עם המזוזה, אחר שגלילת המזוזה אינה מעכבת (שו"ת "שבט הקהתי" שם).

קטע יומי מתוך הגליון השבועי
"מאורות הדף היומי - לילדים"

מסכת זבחים | דף כ"ה | יום ראשון כ"ח באדר ב'

התרומה שלא הועילה

ר' שמשון המלמד, פמוכן, הוא לא שכח להגיע לפתח מציץ בשאלה השבועית המרתקת. הילדים כבר עמדו במקומותיהם, חיוך רחב על פניהם, דרוכים ומוכנים לקראת המלמד הנמרץ. "היום אשאל אתכם שאלה בנושא תרומה", נשמע קולו המצלצל עוד מן המסדרון.

"חפשו בדף היומי איך יתכן מקרה, שאדם יפריש תרומה והיא לא תחול!"

אחרי חמש דקות התרוממו שלש אצבעות מהסוטה. ר' שמשון המתין עוד כמה דקות וכל האצבעות התרוממו והשיבו: "התורם מן הטמא על הטמא במזיד". יפה מאד אמר ר' שמשון והסביר: אם אדם לוקח פרי טמא ועושה אותו תרומה עבור פרי טהור - מן התורה חלה התרומה, אך חז"ל אסרו לעשות כן, כי הרי אסור לעשות שתתרום תהיה טמאה, ואם עשה כך במזיד - עליו להפריש תרומה פעם נוספת.

כל יום הילד שלך לומד,
מוסיף ידיעות בתורה!

למנוי לגליון לילדים חייג:
1700-500-151
חודש היכרות חינם

לעילוי נשמת
הר"ר **אנג'לו מרדכי ז"ל**
ב"ר כלמנטה ז"ל
נלב"ע כ"ז באדר תשמ"ו
תנצב"ה
הונצח ע"י משפחתו - רומא

הגיע הספר לחודש ניסן

הצטרף עכשיו למעגל הלומדים!

מנוי וקל! בכל חודש ספר חדש מגיע אליך!
חייג עכשיו: 1700-500-151
ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ותן חלקנו!

ספר לימוד יומי - בחלוקה חודשית
בכל יום - משנה אחת, הלכה אחת ואגדתא